

Strategia Rozwoju 2025

*Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej
im. Janusza Żurakowskiego w Kartuzach*

„Biblioteka jest instytucją, która samym swoim istnieniem świadczy o rozwoju kultury. Jest ona bowiem skarbnicą piśmiennictwa, przez które człowiek wyraża swój zamysł twórczy, inteligencję, znajomość świata i ludzi, a także umiejętność panowania nad sobą, osobistego poświęcenia, solidarności i prawa do rozwoju dobra wspólnego” Św. Jan Paweł II

Kartuzy, sierpień 2020

Spis treści

I Informacje wstępne o Bibliotece.....	3
II Podstawy prawne działalności Biblioteki	4
III Struktura Biblioteki.....	6
IV Zadania Biblioteki	6
V Potencjał Biblioteki	8
VI Charakterystyka społeczności lokalnej.....	12
VII Misja i wizja Biblioteki	14
VIII Obszary rozwoju Biblioteki.....	15
IX Zarządzanie realizacją strategii	19

I Informacje wstępne o Bibliotece

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Janusza Żurakowskiego w Kartuzach prowadzi swoją działalność na terenie miasta i gminy Kartuzy od 1945 roku. Siedziba główna Biblioteki od roku 2018 mieści się w budynku Dworca Integracyjnego przy ul. Dworzec 4. W skład placówki wchodzi Biblioteka główna w Kartuzach oraz dwie filie wiejskie zlokalizowane w Kiełpinie i Mirachowie.

Kartuska Książnica zajmuje powierzchnię 525 m². Jest zlokalizowana na pierwszym piętrze Dworca, jak również jego poddaszu. Magazyny oraz pomieszczenia socjalne znajdują się poniżej parteru. Na pierwszym piętrze są ulokowane: wypożyczalnia dla dorosłych połączona z czytelnią oraz wypożyczalnią multimedialną, wypożyczalnia dla dzieci połączona z wypożyczalnią czytań, dział gromadzenia i opracowania zbiorów, kącik prasy, pomieszczenie socjalne z aneksem kuchennym. Na poddaszu Dworca mieszczą się: gabinet dyrektora, sekretariat, pomieszczenie socjalne.

Kartuska Biblioteka oprócz tradycyjnych zbiorów (książka i prasa drukowane) oferuje czytelnikom możliwość wypożyczenia audiobooków, e-booków oraz filmów. W Książnicy, w pomieszczeniu wypożyczalni dla dorosłych, na antresoli spełniającej funkcję czytelnia, znajduje się osiem stanowisk komputerowych z bezpłatnym dostępem do Internetu. Odwiedzający Bibliotekę mają także możliwość skorzystania, w sposób określony w regulaminie, z drukarki, kserokopiarki oraz skanera.

Budynek Dworca Integracyjnego jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych – w obiekcie znajdują się winda oraz specjalna toaleta. Sam obiekt został zaprojektowany z myślą o eliminacji barier architektonicznych. Nad bezpieczeństwem podróży, lecz także użytkowników Biblioteki, czuwają pracownicy ochrony wparci zainstalowanym w całym obiekcie monitoringiem. Wszystko to sprawia, że przestrzeń Dworca oraz Biblioteki jest miejscem przyjaznym oraz bezpiecznym.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Kartuzach posiada osobowość prawną, jest ponadto samodzielną jednostką organizacyjną zarządzaną przez dyrektora. Biblioteka posiada także własną księgowość.

Od 2001 roku kartuska Książnica pełni rolę biblioteki powiatowej – to na mocy Porozumienia zawartego przez Gminę Kartuzy i Powiat Kartuski.

Głównym źródłem finansowania działalności Biblioteki jest dotacja podmiotowa organizatora, którym jest Gmina Kartuzy, jak również dotacja Starostwa Powiatowego w Kartuzach, przeznaczona na realizację zadań biblioteki powiatowej.

Zbiory Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej im. Janusza Żurakowskiego w Kartuzach wg stanu na dzień 30 czerwca 2020 r. liczą ogółem 88 tys. 501 woluminów. W roku 2019 skorzystało z nich łącznie 4 tys. 299 zarejestrowanych użytkowników.

Na zbiór Biblioteki składają się przede wszystkim książki tradycyjne. Są to w dużej mierze dzieła literatury pięknej polskiej oraz obcej, m.in. klasyczne pozycje prozy, poezji i dramatu. Do dyspozycji czytelników pozostaje również wiele dzieł współczesnych, nierzadko popularnych autorów, jak również poczytne romanse, kryminały, powieści obyczajowe, sensacyjne. Nie brakuje także lektur szkolnych, w tym powieści z rodzaju fantastyki szczególnie poszukiwanych przez młodzież.

Dodatkowo w zbiorze Biblioteki w Kartuzach znajdują się wydawnictwa popularnonaukowe z wielu dziedzin wiedzy oraz dwadzieścia tytułów czasopism lokalnych i krajowych. Ważną częścią księgozbioru są regionalia składające się z literatury popularnonaukowej z zakresu historii, literaturoznawstwa, językoznawstwa, geografii Kaszub i Pomorza, powiatu kartuskiego i Kartuz, jak również literatury beletrystycznej dla dorosłych i dzieci – powieści, poezje, komiksy wydawane w języku kaszubskim.

Oddziały Biblioteki w jej siedzibie głównej posiadają skomputeryzowany system obsługi czytelników. We wszystkich placówkach użytkownicy mają dostęp do stanowisk komputerowych i Internetu oraz urządzeń peryferyjnych.

II Podstawy prawne działalności Biblioteki

Zgodnie z treścią Statutu Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej im. Janusza Żurakowskiego w Kartuzach, stanowiącym załącznik do Uchwały Rady Miejskiej w Kartuzach nr XLI/534/10 z dnia 28 kwietnia 2010 roku, rozdział I pt. Przepisy ogólne, jednostka ta działa na podstawie:

- *Ustawy z dnia 25 października 1991 roku o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. 2018 poz. 1983);*
- *Ustawy z dnia 27 czerwca 1997 roku o bibliotekach (Dz.U. 2019 poz. 1479);*
- *Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Dz.U. 2019 poz. 869);*
- *Ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. 2019 poz. 351);*
- *porozumienia zawartego pomiędzy Powiatem Kartuskim a Gminą Kartuzy dnia 29 sierpnia 2001 roku w sprawie powierzenia Bibliotece Publicznej w Kartuzach zadań biblioteki powiatowej dla powiatu kartuskiego;*
- *Statutu.*

Zgodnie z treścią art. 73 Konstytucji RP z 1997 roku, każdemu zapewnia się wolność twórczości artystycznej, nadeń naukowych oraz ogłaszania ich wyników, wolność nauczania, a także wolność korzystania z dóbr kultury. Art. 6 tej samej ustawy zasadniczej wskazuje, że Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju.

Z kolei w Ustawie o samorządzie gminnym, art. 7 Zadania własne gminy, czytamy, że jednym z tych zadań jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty dotyczących kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, co tyczy się także instytucji kultury, w tym bibliotek. Ustawa określa, że jednym z zadań gminy jest utrzymanie gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych. Gmina może zapewnić wspólną obsługę, w szczególności administracyjną, finansową i organizacyjną, gminnym instytucjom kultury.

Ustawa o samorządzie powiatowym zaś w rozdz. 2, art. 4 uwzględnia, że powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie m.in. kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. W ustawie tej czytamy także, że powiat może zapewnić wspólną obsługę, w szczególności administracyjną, finansową i organizacyjną powiatowym instytucjom kultury.

Jak wynika z treści Ustawy z dnia 25 października 1991 o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, mecenat nad działalnością kulturalną obejmuje państwo i jest to mecenat polegający na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji i oświaty kulturalnej, działań i inicjatyw kulturalnych, a także opieki nad zabytkami i ochrony dziedzictwa narodowego w Rzeczypospolitej Polskiej i za granicą. Mecenat ten sprawują także organy samorządu terytorialnego. Formami organizacyjnymi działalności kulturalnej są w szczególności m.in. biblioteki.

W treści tej Ustawy w rozdz. 2 w art. 9 ust. 2 znalazł się zapis głoszący, że prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego o charakterze obowiązkowym. Organizator zapewnia instytucji kultury środki niezbędne do rozpoczęcia i prowadzenia działalności kulturalnej oraz do utrzymania obiektu, w którym ta działalność jest prowadzona. Art. 13 ustala konieczność stworzenia dla instytucji kultury statutu oraz regulaminu organizacyjnego. Art. 14 stwierdza fakt osobowości prawnej instytucji kultury i konieczność wpisania jej do rejestru prowadzonego przez organizatora.

Jak czytamy w Ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach, Rozdział III Organizacja bibliotek, art. 8, organizatorami bibliotek są m.in. jednostki samorządu terytorialnego. Art. 9 głosi, że organizator zapewnia warunki działalności i rozwoju biblioteki, odpowiadające jej zadaniom. Art. 11 nadmienia m.in. o statucie, który jest podstawą działalności biblioteki.

W Rozdziale 5 Biblioteki publiczne tej Ustawy, w art. 18.2 zapisano, że biblioteki jednostek samorządu terytorialnego posiadają status bibliotek publicznych. Zgodnie z tym

wskazaniem, jak głosi art. 19.1, biblioteki publiczne organizuje się w sposób zapewniający mieszkańcom dogodny dostęp do materiałów bibliotecznych i informacji. Kolejne zapisy głoszą, że Gmina organizuje i prowadzi co najmniej jedną bibliotekę publiczną, tak samo Powiat, przy czym zaznaczono, że zadania biblioteki powiatowej może wykonywać, na podstawie porozumienia, wojewódzka lub gminna biblioteka publiczna działająca i mająca swoją siedzibę na obszarze powiatu.

Zgodnie z treścią Statutu MiPBP w Kartuzach, nadzór merytoryczny nad biblioteką sprawuje Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Gdańsku.

III Struktura Biblioteki

Rozdział III Statutu Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej im. J. Żurakowskiego w Kartuzach określa jej organy oraz sposób organizacji.

Zgodnie z zapisami tego dokumentu, na czele Książnicy stoi dyrektor, który m.in. kieruje bieżącą działalnością placówki, reprezentuje Bibliotekę na zewnątrz, zarządza majątkiem Biblioteki, zatrudnia i zwalnia pracowników Biblioteki, ustala roczny plan działalności i roczny plan finansowy Biblioteki, sporządza także sprawozdanie z działalności Biblioteki. W Bibliotece są zatrudnieni pracownicy działalności podstawowej, administracyjnej oraz obsługi. Placówka prowadzi: wypożyczalnię, czytelnię, oddział dla dzieci, filie biblioteczne.

Jak czytamy w par. 6 Regulaminu Organizacyjnego MiPBP w Kartuzach, wszystkie działy w trakcie wykonywania zadań zobowiązane są do ścisłego współdziałania w drodze uzgodnień, opiniowania, udostępniania materiałów i danych oraz prowadzenia wspólnych prac na określonych zadaniach. Zgodnie z treścią Regulaminu, do zadań działów należy: praca na rzecz społeczności lokalnej przez gromadzenie, opracowanie i udostępnianie zbiorów, inicjowanie, prowadzenie programów realizujących działalność statutową, współdziałanie ze środowiskiem lokalnym, organizacjami twórców, artystami, animatorami kultury, organizacjami samorządowymi, zgłaszanie propozycji do rocznych planów, przestrzeganie przepisów o ochronie tajemnicy służbowej, gromadzenie informacji oraz opracowanie analiz, opinii innych dokumentów z zakresu działania.

IV Zadania Biblioteki

Zadania podstawowe bibliotek wymienia Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 roku o bibliotekach. Są to: gromadzenie, opracowanie, przechowywanie i ochrona materiałów

bibliotecznych, obsługa użytkowników, udostępnianie zbiorów, prowadzenie działalności informacyjnej, współdziałanie z archiwami w zakresie informacji, prowadzenie działalności bibliograficznej, dokumentacyjnej, naukowo-badawczej, wydawniczej, edukacyjnej, popularyzatorskiej, instrukcyjno-metodycznej.

Jak głosi Statut kartuskiej Książnicy, cele i zadania MiPBP w Kartuzach są następujące:

- *dostosowanie zbiorów bibliotecznych i form ich udostępniania do miejscowych potrzeb;*
- *zakup nowości książkowych i prenumerowanie prasy zgodnie z zapotrzebowaniami społeczności lokalnej;*
- *gromadzenie i konserwacja materiałów dotyczących własnego regionu;*
- *opracowanie materiałów bibliotecznych zgodnie z obowiązującymi przepisami Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego;*
- *udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu;*
- *wypożyczanie do domu oraz przeprowadzanie wypożyczeń międzybibliotecznych;*
- *prowadzenie szeroko pojętej służby informacyjno-bibliograficznej na rzecz osób studiujących i doksztalających się;*
- *organizowanie czytelnictwa i udostępnianie materiałów bibliotecznych ludziom starszym, chorym i niepełnosprawnym;*
- *pomoc metodyczna i kontrolowanie działalności bibliotek niższego stopnia działających na terenie gminy;*
- *popularyzacja książki i czytelnictwa;*
- *doskonalenie i doksztalanie zawodowe pracowników;*
- *współpraca biblioteczna z zagranicą w zakresie doskonalenia organizacji i działalności merytorycznej instytucji bibliotecznych.*

Statut wymienia ponadto zakres działań placówki jako realizującej zadania biblioteki powiatowej. Do powinności MiPBP w Kartuzach należy więc także m.in. (wymieniono najważniejsze):

- *w zakresie opieki merytorycznej powiatowej sieci bibliotek publicznych: instruktaż i pomoc metodyczna, organizacja imprez kulturalnych i programów edukacyjnych o charakterze ponadlokalnym, organizacja różnych form doskonalenia zawodowego [...];*
- *w zakresie kształtowania zbiorów: pomoc [bibliotekom gminnym na terenie powiatu – dop. aut.] w doborze nabytków, pomoc przy przeprowadzaniu skontrum księgozbioru, pomoc w organizacji przetargów na zakup nowości wydawniczych [...];*

- w zakresie działalności informacyjnej: organizacja i koordynacja prac informacyjnych w celu stworzenia jednolitego systemu informacyjnego, opracowanie bibliografii regionalnej o zasięgu powiatowym; w zakresie udostępniania zbiorów: koordynacja pracy bibliotek publicznych [...] (wypożyczanie międzybiblioteczne), realizacja dla mieszkańców powiatu wyspecjalizowanego udostępniania – m.in. Punkt Książki Mówionej, wypożyczalnia multimedialna; w zakresie planowania i sprawozdawczości: koordynacja planów pracy [innych bibliotek działających na terenie gminy – dop. aut.].

V Potencjał Biblioteki

a) Analiza SWOT

Mocne strony Biblioteki

- Lokalizacja siedziby głównej w centrum miasta, w budynku Dworca, gdzie w sposób naturalny codziennie przewijają się setki osób – potencjalnych czytelników;
- Lokalizacja filii w Kiełpinie w centrum wsi, tuż przy miejscowym kościele;
- Nowoczesny wizerunek siedziby głównej dzięki lokalizacji w nowo powstałym budynku zaprojektowanym wewnątrz m.in. specjalnie na potrzeby Biblioteki – znajdują się tam jasne, ładne i funkcjonalne wnętrza z nowoczesnym wyposażeniem;
- Biblioteka miejscem nie tylko dla miłośników książki, lecz także przestrzenią dla animacji i upowszechniania szeroko pojętej kultury;
- Nowoczesny wizerunek filii Biblioteki w Kiełpinie dzięki lokalizacji od roku 2019 w nowo wyremontowanym zabytkowym budynku przyparafialnym, zaprojektowanym w taki sposób, aby spełniał funkcję biblioteki publicznej i miejsca integracji mieszkańców sołectwa, świetlicy wiejskiej, przestrzeni upowszechniania szeroko pojętej kultury i sztuki;
- Dogodne dla użytkowników Biblioteki godziny otwarcia Książnicy; od poniedziałku do piątku w godz. 9:00 – 17:00, soboty w godz. 9:00-15:00;
- Oferowanie przez Bibliotekę usług także w formie zdalnej, za pośrednictwem telefonu lub skrzynki e-mailowej, jak również nieodpłatnie, za pośrednictwem otwartej zewnętrznej bazy książek elektronicznych Legimi;
- Bogaty księgozbiór, na bieżąco uzupełniany o nowości wydawnicze, przede wszystkim pozycje z różnych względów wartościowe lub popularne, poszukiwane przez użytkowników;
- Posiadany przez Bibliotekę Certyfikat Biblioteka+, potwierdzający wysoką jakość

świadczonych usług, bogatą i różnorodną ofertę;

- Prenumerowanie przez Bibliotekę na bieżąco czasopism lokalnych, regionalnych oraz o zasięgu ogólnopolskim, reprezentujących różne światopoglądy oraz odnoszących się do różnych wartości;
- Dostosowywanie zbiorów do potrzeb społeczności lokalnej, lecz także zakupywanie dzieł kanonicznych kultury wysokiej;
- Wyposażenie Biblioteki w nowy sprzęt komputerowy oraz niezawodne łącze internetowe;
- Dostęp zdalny za pośrednictwem strony internetowej Biblioteki do katalogu on-line;
- Skomputeryzowany i zmechanizowany system obsługi użytkownika Biblioteki (program biblioteczny PATRON i wrzutnia książek);
- Pozytywny wizerunek Biblioteki w środowisku: postrzeganie Książnicy jako miejsca wielu spotkań z pisarzami, autorami książek, działaczami kultury;
- Współpraca Biblioteki z instytucjami, stowarzyszeniami i organizacjami pozarządowymi w celu promocji czytelnictwa oraz upowszechniania szeroko pojętej kultury i edukacji;
- Współpraca Biblioteki z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i Centrum Wsparcia Społecznego w ramach usług społecznych dla osób wykluczonych i ich rodzin;
- Współpraca z lokalnymi mediami w postaci publikacji na łamach portalu expresskaszubski.pl cyklu artykułów prasowych dotyczących historii oraz funkcjonowania współcześnie kartuskiej Książnicy;
- Publikacja, w okresie pandemii koronawirusa, cyklu filmów promujących czytelnictwo z udziałem pracowników Biblioteki oraz umożliwienie czytelnikom, w tym trudnym czasie, ułatwionego dostępu do e-booków znajdujących się w bazie Legimi.

Słabe strony Biblioteki

- Dla lepszego funkcjonowania Biblioteki należałoby zatrudnić dwóch dodatkowych wykwalifikowanych bibliotekarzy;
- Niskie uposażenia pracowników;
- Szybkie zużywanie się sprzętu elektronicznego będącego na wyposażeniu Biblioteki i przeznaczonego do wyłącznego użytku czytelników;
- Brak powierzchni w Bibliotece przeznaczonej specjalnie do organizacji przedsięwzięć dla większej ilości osób: obecne warunki lokalowe w tej kwestii nie pozwalają na komfortową organizację spotkań z udziałem powyżej 40 osób.

Szanse

- Rozwój technologii informatycznych, które na bieżąco, zgodnie z duchem czasu, należałoby wykorzystywać do pracy w Bibliotece;
- Rozwój społeczeństwa informatycznego, które coraz bardziej ceni sobie elektroniczny dostęp do zasobów Biblioteki; Chociaż w dalszym ciągu, za szczególną wartość, należy uznawać książkę tradycyjną, która powinna stanowić podstawę zbiorów Biblioteki;
- Wzrost znaczenia poziomu wykształcenia społeczeństwa; Mieszkańcy dostrzegają coraz bardziej, że Biblioteka jest miejscem pożytecznego i owocnego spędzania czasu wolnego oraz rozwoju intelektualnego, który jest konieczny w procesie kształcenia i uzyskiwania stopni naukowych bądź kwalifikacji zawodowych;
- Zwiększenie wysokości środków finansowych na działania kulturalne; Kultura jest ważną częścią życia społecznego, nakłady na kulturę powinny ulec zwiększeniu nie tylko w gminach i powiatach, lecz także w budżecie państwa;
- Poszerzenie oferty związanej z działaniami w Internecie, dotarcie do większej liczby użytkowników; W roku 2018 kartuska Biblioteka zainwestowała w nową odsłonę strony internetowej, mającą zachęcić obecnych oraz potencjalnych użytkowników do odwiedzenia Książnicy. Aktywność Biblioteki w Internecie zwiększyła się także w związku z epidemią koronawirusa, gdy ograniczony czasowo został bezpośredni kontakt czytelników z pracownikami Biblioteki – publikowano filmy promujące czytelnictwo, zachęcano także do korzystania z internetowej bazy książek elektronicznych;
- Lokalizacja Biblioteki w budynku Dworca, gdzie następuje stały przepływ podróżnych; Na parterze, w miejscu szczególnie uczęszczanym, ulokowano półkę z książkami, które stanowią nie tylko ofertą czytelniczą, lecz są także zaproszeniem do odwiedzenia Biblioteki. Książki te, pochodzące przede wszystkim z darów, stanowiące często duplikaty już posiadanych przez Bibliotekę książek, są oferowane nieodpłatnie, na własność lub do wymiany;
- Możliwość wykorzystania przestrzeni budynku Dworca do organizacji spotkań, wystaw, okolicznościowych akcji i imprez czytelniczych; Na piętrze budynku znajduje się dość przestronny hol, gdzie zlokalizowano także kącik prasy i gdzie odbywają się spotkania autorskie i wystawy malarstwa. Pomocne w tym zakresie są znajdujące się na wyposażeniu Biblioteki mobilne stojaki ekspozycyjne oraz – także mobilne oraz składane stoły i krzesła;
- Pozyskiwanie dotacji (np. z funduszy europejskich) na rozwój Biblioteki; Dyrektor Biblioteki na bieżąco śledzi ofertę podmiotów państwowych oraz europejskich skierowanych do instytucji kultury;

- Udział w Narodowym Programie Rozwoju Czytelnictwa; Biblioteka wzbogaciła się o całkowicie nowe wyposażenie wraz ze zmianą lokalizacji siedziby głównej ; Planowane są dalsze działania zmierzające do utrzymania standardów Certyfikatu Biblioteka+;
- Aktywna promocja czytelnictwa książek wypożyczanych z Biblioteki, która jest odpowiedzią na rosnące ceny w księgarniach;
- Szkolenie pracowników Biblioteki; Oferowanie bibliotekarzom możliwie najszerszego dostępu do szkoleń adekwatnych do ich potrzeb;
- Wsparcie społeczności lokalnej dla działań Biblioteki; Książnica posiada stałe grono miłośników kultury, którzy od wielu lat biorą udział w przedsięwzięciach organizowanych w Bibliotece.

Zagrożenia

- Ewentualne niekorzystne zmiany w ustawodawstwie dotyczącym działalności kulturalnej, w szczególności działalności bibliotek;
- Spadek czytelnictwa w Polsce;
- Ograniczenia w funkcjonowaniu bibliotek i usług dla użytkowników spowodowane koronawirusem COVID – 19, lub innymi zagrożeniami; Ewentualny spadek liczby użytkowników bibliotek;
- Rozwój bibliotek internetowych i wyparcie przez nie całkowicie bibliotek lokalnych, co byłoby bardzo niekorzystne dla lokalnych społeczności, ponieważ biblioteki są nie tylko miejscem wypożyczania zbiorów, lecz skupiają krąg odbiorców szeroko pojętej kultury i edukacji, posiadających ambicje intelektualne;

b) Potencjał Biblioteki

Mocną stroną Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej im. J. Żurakowskiego w Kartuzach jest lokalizacja siedziby głównej w centrum miasta, w budynku Dworca Integracyjnego, o czym już wspomniano. Także filia Biblioteki w Kiełpinie mieści się w miejscu dogodnym dla mieszkańców, w centrum wsi. Sprzyja to częstym odwiedzinom w Książnicy, zachęca do uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym.

Jeśli chodzi o siedzibę główną, jej zdecydowanym atutem jest możliwość wykorzystania przestrzeni całego Dworca do organizacji różnego rodzaju przedsięwzięć, dających możliwość pozyskiwania nowych użytkowników Biblioteki oraz integrujących

lokalną społeczność. Biblioteka w budynku Dworca to obecnie centrum czytelnictwa, z dostępem do szeroko pojętej kultury i edukacji dla wielu środowisk. Należy zwrócić uwagę, że wizerunek Biblioteki jako miejsca nowoczesnego jest dobrym narzędziem promocyjnym – Książnica obecnie przyciąga mieszkańców ładnym i funkcjonalnym wyposażeniem, dużą ilością nowości wydawniczych, zbiorami tradycyjnymi, multimediami, stanowiskami komputerowymi z wolnym i bezpłatnym dostępem do Internetu oraz urządzeń peryferyjnych.

VI Charakterystyka społeczności lokalnej

Informacje wstępne

Kartuzy są dobrym punktem bazowym do organizowania aktywnej turystyki. Ponad połowę powierzchni gminy stanowią tereny zalesione, 5 % powierzchni zajmują jeziora.

Dzięki doskonałej komunikacji Stolicy Kaszub z Trójmiastem (to dzięki funkcjonowaniu od 2016 roku Pomorskiej Kolei Metropolitalnej) gmina kartuzy, lecz także powiat kartuski, stały się w jeszcze większym stopniu niż do tej pory zapleczem turystycznym dla mieszkańców Gdańska, Gdyni i innych miast zlokalizowanych w północnej części Kaszub.

Kartuzy są obecnie kulturowym centrum środkowych Kaszub.

Za promocję i ochronę lokalnego dziedzictwa kulturowego odpowiadają Wydział Kultury i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach, Wydział Promocji i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi kartuskiego Urzędu Miejskiego, ponadto Kartuskie Centrum Kultury, Galeria Sztuki „Refektarz”, Muzeum Kaszubskie im. F. Tredera, także Biblioteka.

Kapitał ludzki

Obecnie obszar gminy Kartuzy wg stanu na dzień 6 sierpnia 2020 r. zamieszkuje 32 tys. 821 osób. Tylko w Kartuzach zamieszkuje 13 tys. 518 osób.

Na terenie gminy działają organizacje społeczne, pozarządowe i inne skupiające lokalnych społeczników, np. posiadający wielką tradycję Regionalny Zespół Pieśni i Tańca „Kaszuby” z Kartuz, ponadto Towarzystwo Miłośników Kartuz i np. Towarzystwo Upiększania Miasta Kartuz. Ważny w lokalnym środowisku jest niewątpliwie Klub Literatury i Sztuki im. Grażyny Pytki, który działa przy Bibliotece od 2011 roku – członkowie Klubu byli w minionych latach inicjatorami i realizatorami, bądź współrealizatorami, ważnych inicjatyw społecznych, często we współpracy z Urzędem Miejskim, takich jak np. odnowienie pomnika Aleksandra

Majkowskiego czy ustanowienie monumentu mnicha kartuskiego, jak również np. stworzenia parku przy Kolegiacie Kartuskiej.

Zasoby materialne

Dyrektor kartuskiej Biblioteki jest administratorem całego budynku Dworca Integracyjnego, w którym mieści się Książnica. Jest także osobą zarządzającą oraz odpowiedzialną za budynek filii w Kiełpinie, która także pełni funkcje pozabiblioteczne. Filia w Mirachowie mieści się w prywatnym budynku.

Wszystkie oddziały wyposażone są w komputery, drukarki, kserokopiarki, skanery, aparaty fotograficzne, oferują otwarty dostęp do Internetu.

W Bibliotece głównej pomocny w pracy bibliotekarza są m.in. rzutnik multimedialny, ekran do wyświetlania, system nagłaśniający, telewizor. Również filia w Kiełpinie posiada rzutnik, ekran i nagłośnienie.

Instytucje i organizacje, w tym władze lokalne

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. J. Żurakowskiego w Kartuzach jest samorządową instytucją kultury, zaś jej organem prowadzącym jest Gmina Kartuzy. Bezpośrednim przełożonym dyrektora Biblioteki jest Burmistrz Kartuz, który nadzoruje pracę Książnicy za pośrednictwem Kierownika Wydziału Promocji i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi.

Podmioty działające na terenie gminy Kartuzy, z którymi Biblioteka może współpracować, to: Kartuskie Centrum Kultury, Centrum Wsparcia Społecznego, Galeria Sztuki „Refektarz”, Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Muzeum Kaszubskie im. F. Tredera, poszczególne wydziały Urzędu Miejskiego w Kartuzach, placówki oświatowe funkcjonujące na terenie powiatu kartuskiego, organizacje pozarządowe, np. Towarzystwo Miłośników Kartuz, Towarzystwo Upiększania Miasta Kartuz, Kartuski Oddział Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego, kluby seniora itp. Biblioteka może także współpracować z podmiotami prywatnymi, np. przedsiębiorcami.

Zasoby globalne

Przydatna w pracy bibliotekarza jest szeroka baza zasobów internetowych. Pracownicy Książnicy korzystają z serwisów fachowych, np. www.bibliotekapubliczna.com (strona Programu Rozwoju Bibliotek), portali społecznościowych (np. Facebook – Biblioteka

posiada swój profil na tym portalu), serwisów informacyjno-kulturalnych (np. www.kulturalnyprzystanek.pl), stron bibliotek (np. Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. J. Conrada w Gdańsku) oraz stron tematycznych przydatnych do przygotowania zajęć bibliotecznych przeznaczonych zarówno dla dorosłych, jak i dzieci (np. www.mojedziecikreatywnie.pl), www.przedszkolankowo.pl , www.miastodzieci.pl, www.bukbuk.pl).

VII Misja i wizja Biblioteki

Misja

Misją Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej im. J. Żurakowskiego w Kartuzach jest zaspokajanie ciągle zmieniających się potrzeb czytelniczych, informacyjnych i kulturalnych lokalnego środowiska oraz działanie na rzecz zachowania i popularyzowania regionalnego dziedzictwa kulturalnego, jak również budowanie i promowanie pozytywnego wizerunku Biblioteki w swoim środowisku i na zewnątrz, m.in. poprzez wysoki poziom usług i obsługi.

Wizja

Miejska i Powiatowa biblioteka Publiczna im. J. Żurakowskiego w Kartuzach miejscem spotkań miłośników książki, lecz także miejscem, w którym upowszechnia się szeroko pojętą kulturę i edukację.

Dodatkowo kartuska Książnica przestrzenią nie tylko przyjazną dla wielu środowisk, w tym również osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, lecz także nowoczesnym centrum czytelniczym, integrującym lokalną społeczność poprzez ofertę różnorodnych działań – organizację imprez bibliotecznych, spotkań, wystaw, wernisaży itd.

VIII Obszary rozwoju Biblioteki

Cele i działania Biblioteki

a) *Zaspokajanie potrzeb czytelniczych, informacyjnych i kulturalnych*

b) *Działanie na rzecz zachowania i popularyzowania regionalnego dziedzictwa kulturowego*

c) Budowanie i promowanie pozytywnego wizerunku Biblioteki

d) Integracja społeczna

Obszar rozwoju

Zaspokajanie potrzeb czytelniczych, informacyjnych i kulturalnych

Jak już wspomniano, zbiory Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej im. Janusza Żurakowskiego w Kartuzach wg stanu na dzień 30 czerwca 2020 r. liczą ogółem 88 tys. 501 woluminów. W roku 2019 skorzystało z nich łącznie 4 tys. 299 zarejestrowanych użytkowników.

Kartuska Biblioteka oprócz tradycyjnych zbiorów oferuje czytelnikom możliwość wypożyczenia multimedialnych. Książnica posiada także osiem stanowisk komputerowych wraz z urządzeniami peryferyjnymi oraz dostępem do Internetu.

Książki w formie drukowanej stanowią trzon zbiorów Biblioteki. Do dyspozycji czytelników pozostaje wiele dzieł klasycznych z lat minionych oraz książek współczesnych, autorów zarówno popularnych, jak i zajmujących się pisarstwem dla bardziej wymagających. Nie brakuje w Bibliotece wydawnictw popularnonaukowych i czasopism. Ważną częścią księgozbioru są regionalia oraz nowości szczególnie poszukiwane przez użytkowników.

Warto też jeszcze raz przypomnieć, że Biblioteka oferuje dogodny dla czytelników Biblioteki godzinny otwarcia – można korzystać z jej zbiorów w dni powszednie, jak również

w soboty. Książnica oferuje swoje usługi – co nie jest bez znaczenia w obecnym trudnym czasie związanym z epidemią – w formie zdalnej, za pośrednictwem telefonu lub skrzynki e-mailowej, katalogu on-line, jak również nieodpłatnie za pośrednictwem otwartej zewnętrznej bazy książek elektronicznych Legimi.

Biblioteka jest miejscem pozyskiwania przez mieszkańców gminy Kartuszy i nie tylko wszelakich informacji – bibliotecznych, rzeczowych, bibliograficznych i innych. W Książnicy znajduje się wiele pozycji dotyczących historii Kartuz, Pomorza i Kaszub, dlatego też każdy zainteresowany, w tym turysta, uzyska w Bibliotece wszystkie niezbędne informacje dotyczące historii, atrakcji turystycznych, zabytków, ciekawych miejsc itd. Stąd też zostanie skierowany, będąc uprzednio wyposażonym w wiedzę o wartych przeczytania książkach, do Centrum Informacji Turystycznej.

Biblioteka przyczynia się także do zaspokajania potrzeb kulturalnych lokalnego środowiska. Jestem miejscem organizacji spotkań autorskich lokalnych artystów, przestrzenią debiutów artystycznych miejscowych autorów. Często to w Bibliotece młodzi ludzie po raz pierwszy stykają się z przestrzenią sztuki, mają bezpośredni kontakt albo z artystą, albo z odbiorcami ich własnych pierwszych prób np. literackich czy malarskich.

Należy dążyć do stałego zwiększenia liczby użytkowników Biblioteki i jeszcze lepszego poziomu zaspokajania potrzeb czytelniczych, informacyjnych oraz kulturalnych poprzez:

- *kontynuowanie zakupów ciekawych pozycji czytelniczych;*
- *zaopatrywanie, w miarę możliwości finansowych, Biblioteki oraz jej filii w wystarczającą ilość egzemplarzy nowych książek;*
- *podejmowanie nadal akcji popularyzatorskich w lokalnym środowisku, w siedzibie Biblioteki i poza nią;*
- *zachęcanie młodych ludzi do odwiedzin w Bibliotece poprzez prowadzenie w dalszym ciągu edukacji bibliotecznej za pośrednictwem lokalnych szkół i przedszkoli;*
- *dalszą popularyzację czytelnictwa w lokalnych mediach za pomocą cyklu artykułów prasowych dotyczących np. oferty biblioteki;*
- *dalsze systematyczne doskonalenie personelu Książnicy, tak aby czytelnicy byli zadowoleni z jakości obsługi;*
- *zakup nowości wydawniczych dotyczących Kartuz, gminy Kartuszy, Kaszub, Pomorza;*
- *organizowanie w dalszym ciągu, w miarę możliwości finansowych Biblioteki, spotkań z autorami książek.*

Pracownicy Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej im. J. Żurakowskiego w Kartuzach kładą duży nacisk na gromadzenie wydawnictw regionalnych, składających się na literaturę popularnonaukową z zakresu historii, literaturoznawstwa, językoznawstwa, geografii Kaszub i Pomorza, powiatu kartuskiego i Kartuz, jak również literaturę beletrystyczną dla dorosłych i dzieci – powieści, poezje, komiksy wydawane w języku kaszubskim. Ważna jest także popularyzacja lokalnych twórców ludowych poprzez organizację wystaw, wernisaży i spotkań.

Najcenniejszymi zbiorami kartuskiej Biblioteki jest kolekcja książek i czasopism dotyczących regionu kaszubskiego. Do najważniejszych pozycji w tej kolekcji możemy zaliczyć *Słownik języka pomorskiego czyli kaszubskiego* Stefana Ramuła z 1893 roku, *Przewodnik po Szwajcarii Kaszubskiej* Aleksandra Majkowskiego z 1924 roku oraz z tegoż roku *Kaszubi* Izzydora Gulgowskiego, *Pomorze* Ireny Kosmowskiej, jak również *Z wybrzeża polskiego* Alfreda Świerkosza z 1930 roku.

Należy zwiększyć liczbę regionalistów w zbiorach Biblioteki oraz przyczynić się do zwiększenia stopnia wiedzy w społeczeństwie na ich temat, należy także promować język kaszubski poprzez umożliwienie czytelnikom kontaktu z dziełami literatury kaszubskiej lub przekładami dzieł na ten język. Należy też kontynuować:

- dalsze pozyskiwanie z rynku wtórnego cennych regionalistów;
- organizację wystaw dotyczących regionalistów;
- publikację w prasie w ramach cyklu artykułów dotyczących Biblioteki i jej zbiorów informacji dotyczących ww. pozycji;
- zachęcanie lokalnych twórców ludowych do prezentowania swojego dorobku w przestrzeni wystawienniczej Biblioteki;
- dalsze współtworzenie Bibliografii Pomorza Środkowego we współpracy z Wojewódzką i Miejską Biblioteką Publiczną im. J. Conrada w Gdańsku.

Budowanie i promowanie pozytywnego wizerunku Biblioteki

Jak już zasygnalizowano, Biblioteka w Kartuzach zyskała nowoczesny wizerunek dzięki lokalizacji w siedzibie Dworca Integracyjnego, czyli nowo powstałym budynku zaprojektowanym wewnątrz m.in. specjalnie na potrzeby Książnicy. Biblioteka zyskała całkowicie nowe, jasne, ładne i funkcjonalne wnętrza, nowe meble, komputery, inne elementy infrastruktury.

Nowoczesnym wizerunkiem może się także pochwalić filia Biblioteki w Kiełpinie – to dzięki lokalizacji, o czym także już wspomniano, w nowo wyremontowanym zabytkowym budynku przyparafialnym, pełniącym także funkcję miejsca integracji mieszkańców sołectwa.

Nowy wizerunek Biblioteki jako miejsca nowoczesnego przyciąga mieszkańców ładnym i funkcjonalnym wyposażeniem, dużą ilością nowości wydawniczych, szerokimi zbiorami tradycyjnymi, multimediami, stanowiskami komputerowymi z wolnym i bezpłatnym dostępem do Internetu oraz urządzeń peryferyjnych.

Do pozytywnego postrzegania Biblioteki w lojalnym środowisku przyczynia się także fachowość obsługi użytkowników przez kadrę pracowników, która w sposób profesjonalny potrafi nie tylko pomóc czytelnikowi w wypożyczeniu książki, lecz także służy radą tym, którzy są mniej obeznani ze słowem pisany.

Należy w dalszym ciągu systematycznie budować pozytywny wizerunek biblioteki i promować instytucję w lokalnej społeczności poprzez:

- *utrzymanie wysokich standardów usług i obsługi;*
- *dalszą realizację kryteriów Certyfikatu Biblioteka+, który jest prestiżowym wyróżnieniem poświadczającym, że Biblioteka funkcjonuje w ramach światowych standardów w zakresie infrastruktury teleinformatycznej, kadry, zbiorów i usług pozanormatywnych oraz lokalu i wyposażenia;*
- *akcje organizowane poza budynkiem głównym Biblioteki, takie jak np. Kartuski Plener Artystyczny na Rynku, który w minionych latach odbył się trzykrotnie dzięki wspomnianemu już Klubowi Literatury i Sztuki im. Grażyny Pytki.*

Obszar rozwoju

Integracja społeczna

Biblioteka pełni wiele funkcji ważnych z punktu widzenia lokalnej społeczności. Oprócz zadań podstawowych związanych z nabywaniem, opracowywaniem, przechowywaniem i udostępnianiem zbiorów, podejmuje działania ponadstandardowe, takie jak świadczenie usług społecznych w ramach szeroko pojętej integracji.

W Bibliotece organizowane są warsztaty, spotkania dla osób wykluczonych społecznie, mających trudności ze współżyciem społecznym, jak również członków ich rodzin. Zajęcia te odbywają się w ramach zadań realizowanych w Bibliotece przez Klub Integracji Społecznej będący częścią projektu pn. Gminny Program Rewitalizacji Kartuz (realizowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach we współpracy z Biblioteką oraz w partnerstwie ze Spółdzielnią Socjalną „Pasja”).

Szereg inicjatyw integrujących lokalną społeczność przeprowadzają sami mieszkańcy sołectwa Kiełpino w filii Biblioteki w tej miejscowości. Filia pozostaje do dyspozycji lokalnych stowarzyszeń, Rady Sołectkiej, harcerzy, miejscowego teatryku dziecięcego itd.

Należy w dalszym ciągu przyczyniać się do integracji społecznej poprzez kontynuowanie realizacji projektów społecznych, jak również umożliwienie mieszkańcom udziału w różnorodnych przedsięwzięciach kulturalnych i edukacyjnych.

IX Zarządzanie realizacją strategii

Zadania sformułowane w Strategii Rozwoju Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Kartuzach 2025 są spójne z planowaną Strategią Rozwoju Gminy Kartuszy 2040 oraz Strategią Rozwoju Powiatu Kartuskiego 2030.

Monitoring realizacji planu odbywa się w ramach corocznej analizy funkcjonowania Biblioteki, zgodnej z wytycznymi Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Biblioteki Narodowej, Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gdańsku. Nadzór nad całością realizowanych projektów sprawuje dyrektor Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Kartuzach, który składa ponadto coroczne sprawozdania z działalności Biblioteki do organu prowadzącego – Urząd Gminy i do Starostwa Powiatowego. Dyrektor odpowiada również za utrzymanie kryteriów Certyfikatu Biblioteka+ realizowanych w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa, Priorytet 2 „Infrastruktura Bibliotek 2016-2020”.

Ewaluacja będzie się odbywać w cyklach rocznych w ramach sprawozdań z działalności Biblioteki, przygotowywanych na podstawie danych gromadzonych w cyklu roku kalendarzowego. Sporządzona i przesłana do Dyrektora Instytutu Książki dokumentacja będzie potwierdzeniem realizacji zadań i utrzymania standardów Certyfikatu Biblioteka+.

Wdrożenie strategii przyczyni się do poprawy warunków funkcjonowania Biblioteki w szczególności poprzez wzrost znaczenia książki w procesie wychowania i edukacji, wzrost wykorzystania zasobów bibliotecznych, zmniejszenie dysproporcji w dostępie do kultury, zwiększenie atrakcyjności biblioteki jako instytucji kultury, wypracowanie instytucjonalnej współpracy między kulturą a edukacją w procesie kształtowania społeczeństwa wiedzy.

„Żurkowski artystą nie był, nie urodził się na Kaszubach, chociaż spędzał tu wakacje, a w Kartuzach był tylko parę razy. A jednak w Kanadzie, gdzie rzuciły go powojenne losy, zbudował właśnie Kartuzy, nie na przykład ukraińską Ryżawkę, w której się urodził. Kultura i tradycja Kaszub stały się tymi wartościami, wokół których integrował kanadyjskich osadników z Polski, rozbudzając w nich potrzebę poznawania własnych rodowodów i tożsamości.”

Watrak Zofia: Lotnik patronem biblioteki, „Pomerania” 2011, nr 9, s. 30-32

